

Norges kommunerevisorforbund
Haakon VII's gate 9, Postboks 1417 Vika
0115 OSLO

Oslo, 10.07.2019

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/7479

Saksbehandler:
Ingunn Lindeman

Bruk av vann- og avløpsgebyret til å finansiere overvann og vann til brannsløkking

Vann- og avløpsgebyret er i utgangspunktet etablert for å dekke kommunens nødvendige kostnader på vann- og avløpssektoren. Kostnader til overvann og slukkevann kan anses som nødvendig kostnader på vann- og avløpssektoren forutsatt at kostnadene er knyttet til behov for tiltak på ledningsnett. Kostnader til overvann og slukkevann som ikke er utløst av behovet for tiltak på ledningsnett anses ikke som nødvendige kostnader på vann- og avløpssektoren og kan ikke gebyrfinansieres.

Miljødirektoratet har fått oversendt fra KLD spørsmål om gebyrbelastning av overvann og vann til brannsløkking fra Norges kommunerevisorforbund i brev av 5. juni 2018.

Kommunerevisorforbundet spør om det er tilstrekkelig lovhjemmel for å behandle overvann som et gebyrfinansiert selvkostområde og hvorvidt det er hjemmel for å belaste kommunens merkostnader for å oppfylle brannvesenets behov for slukkevann på selvkostområdet for vannforsyning.

Gebyrfinansiering av overvann

Kommunerevisorforbundet har spørsmål om det er tilstrekkelig lovhjemmel for å behandle overvann som et gebyrfinansiert selvkostområde og om kostnader med håndtering av overvann kan finansieres gjennom gebyrer på selvkostområde avløp - sammen med sanitært- og industrielt avløpsvann. I tillegg spør forbundet om overvannstjenester kan regnes som et eget selvkostområde der kostnadene dekkes inn gjennom et eget gebyr med egne regler om gebyrsubjekt og beregning.

Lovbestemmelsene om vann- og avløpsgebyrer ble utarbeidet i 1974 med hovedfokus på dekke kommunens kostnader til å levere drikkevann til, og å håndtere sanitært og industrielt avløpsvann fra abonnenter tilknyttet kommunens ledningsnett. Gebyrene skal også dekke kostnader knyttet til håndtering av overvann som tilføres avløpsnettet, men behovet for kommunal bortledning av overvann gjennom rør eller på annen måte er i liten grad omtalt i forarbeidene til loven.

Kommunen kan bruke inntektene fra avløpsgebyrene til å dekke "nødvendige" kostnader i avløpssektoren, jf. forurensningsforskriften § 16-1 (rammeforskrift til loven). Kostnader som åpenbart kan dekkes er utgifter til drift og vedlikehold av ledningsnett og renseanlegg, også for slike anlegg som håndterer overvann.

Gebyrene kan også finansiere tiltak for å avlaste ledningsnett eller renseanleggene, f.eks. separering av rør slik at overvann skilles fra sanitært avløpsvann. Dersom det mest hensiktsmessige tiltaket i forbindelse med separering av rør f.eks. er å infiltrere overvannet i grunnen eller lede det til et vassdrag, kan utgifter knyttet til dette også dekkes.

Det er imidlertid en forutsetning at tiltaket er «nødvendig» for at kommunen skal kunne drifte sine avløpsanlegg på en god måte. Det går derfor en grense mellom rene miljøtiltak og tiltak som for så vidt utløses av behovet for tiltak på avløpsnett, men som i art eller omfang går ut over dette. Dagens gebyr kan ikke brukes på overvannstiltak som ikke utløses av behovet for tiltak på avløpsnett som følge av sprengt kapasitet e.l. Lokale tiltak for å håndtere overvann som renner av fra overflaten som følge av nedbør og smeltevann kan ikke gebyrfinansieres. Dette gjelder for eksempel etablering av infiltrasjonssoner (f.eks. grøntområder), fordrøyningsbasseng, regnbed og grønne tak med mer.

Dagens gebyr kan heller ikke brukes til å finansiere tilskudd til private tiltak som kan redusere kommunes behov for selv å gjøre tiltak eller investeringer på vegne av fellesskapet.

Dagens gebyr kan altså kun brukes til å finansiere kommunens ledningsrelaterte overvannstiltak, øvrige overvannstiltak må finansieres på andre måter. Gjeldende rett åpner heller ikke for at kommunen innfører et eget gebyr for overvann med egne regler om hvem som skal betale og hvordan gebyret skal fordeles på abonnentene.

Gebyrfinansiering av slokkevann

Kommunerevisorforbundet spør hvorvidt det er hjemmel for å belaste kommunens merkostnader til oppdimensjonering av hovedvannledning og vannmagasiner, for å oppfylle brannvesenets behov for slokkevann, på selvkostområdene for vannforsyning (konsumvann) til faste eiendommer. Forbundet reiser altså spørsmål om årsgebyret for vann og avløp etter forurensningsforskriften § 16-4 kan dekke kommunens kostnader til slokkevann.

Kommunen har i utgangspunktet plikt til å levere drikkevann og slokkevann, mens eier av fast eiendom med tilknytning til kommunal vass- eller avløpsledning har plikt til å betale vann- og avløpsgebyrer:

- Om plikten til å levere drikkevann
Vannverkseieren skal sikre at vannforsyningssystemet er utstyrt og dimensjonert samt har driftsplaner og beredskapsplaner for å kunne levere tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid (drikkevannsforskriften § 9).
- Om plikten til å levere slokkevann
Kommunen skal sørge for at den kommunale vannforsyningen fram til tomtegrenser i tettbygde strøk er tilstrekkelig til å dekke brannvesenets behov for slokkevann. I boligstrøk

og lignende der spredningsfaren er liten, er det tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil. I områder som reguleres til virksomhet hvor sprinkling er aktuelt, skal kommunen sørge for at det er tilstrekkelig vannforsyning til å dekke behovet (forskrift om brannforebygging § 21).

- Om plikten til å betale vann- og avløpsgebyr
Eier av fast eiendom med tilknytning til kommunal vann- eller avløpsledning har gebyrplikt etter vass- og avløpsanleggslova § 3. Rammene for gebyret følger av lovens § 4, som sier at det skal være tilknytnings- og årsgebyr, og at departementet fastsetter rammen for gebyret i forskrift. Etter forurensningsforskriften § 16-1 skal gebyret "ikke overstige kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren". I loven er det med vass- og avløpsanlegg ment hovedledninger for vann og avløp, pumpestasjoner, høgdebasseng, anlegg for handtering og rensing av vann og avløp m.m

Som vannverkseier er kommunen forpliktet til å levere drikkevann etter drikkevannsforskriften. Etter forskrift om brannforebygging er kommunen forpliktet til å sørge for slokkevann. Det er henvist til begge disse pliktene i forarbeidene til vass- og avløpsanleggslova i oversikten over gjeldende rett på området. Årsgebyret skal dekke kommunens nødvendige kostnader innenfor vann- og avløpssektoren. Kostnader for å sørge for tilstrekkelig tilgang og trykk til slokkevann gjennom hovedvannledning og vannmagasiner må kunne anses som en nødvendig kostnad for kommunen, fordi kommunen er forpliktet til å sørge for dette. I motsetning til dette vil f.eks. kostnader til fontener ikke være nødvendige kostnader.

Videre kan slokkevann anses som en vanntjeneste som kommunen leverer. Det er en tjeneste som kommer innbyggerne direkte til gode, ved at vannet sørger for brannsikkerhet for den enkelte i kommunen. Det at innbyggerne betaler for kostnader med slokkevann fremstår derfor heller ikke som urimelig.

Miljødirektoratet mener at kommunen har hjemmel til å dekke inn kostnader med slokkevann gjennom årsgebyret for vann- og avløp, så fremt kostnadene er utløst av behovet for tiltak på ledningsnettet og anses som nødvendige kostnader på vann- og avløpssektoren. Forskrift om brannforebygging åpner for at det er tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil i boligstrøk og lignende områder der spredningsfaren er liten. I og med at gebyrplikten for vass- og avløpsgebyr oppstår ved tilknytning til det kommunale nettet og knytter seg til vann- og avløpsanlegg, kan ikke slik tankbil anses som et vann- og avløpsanlegg, og heller ikke finansieres gjennom gebyret.

Industri eller skoler i boligområder vil kunne føre til behov for store utvidelser av slokkevannskapiteten. Finansieringen av slik utvidelse kan løses gjennom forurensningsforskriften § 16-4 fjerde ledd, hvor det står at kommunen kan fastsette særlige regler for gebyrberegning eller inngås særlige avtaler for eiendom som ikke brukes som bolig. Kommunen kan da ta inn økte kostnader som følge av slokkevann i beregningsregler for årsgebyret for slike eiendommer.

Det vil likevel være noen boliger med privat vannforsyning som ligger i nærheten av offentlig ledningsnett, hvor beboerne vil kunne få slokket brann med vann som de ikke har vært med på å finansiere gjennom gebyret.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Cecilie Kristiansen
seksjonssjef

Ingunn Lindeman
sjefingeniør

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:
Klima- og
miljødepartementet
rune@nkrf.no

Postboks 8013 Dep 0030 OSLO